

Adviescollege —
toetsing regeldruk

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw dr. G. Uslu
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/MR/bs/ATR2159/2022-U020

Uw referentie

T 070 310 86 66

E info@atr-regeldruk.nl

www.atr-regeldruk.nl

Datum 3 maart 2022
Betreft Wijziging van het Besluit Erfgoedwet archeologie

Geachte mevrouw Uslu,

Het Adviescollege regeldruk (ATR) toetst voorgenomen wetgeving op de gevolgen voor de regeldruk voor bedrijven, burgers en professionals. ATR heeft op 3 februari 2022 het besluit "tot wijziging van het Besluit Erfgoedwet archeologie in verband met het toevoegen van uitzonderingen op het opgravingsverbod en enkele andere aspecten" ontvangen voor toetsing. De internetconsultatie is gehouden van 20 december 2021 tot 1 februari 2022. In het besluit is geen beoogde datum vermeld voor de inwerkingtreding.

De Erfgoedwet bepaalt dat iedereen die een archeologische opgraving wil doen, over een certificaat moet beschikken. In het Besluit Erfgoedwet archeologie (BEa) zijn in dit verband al meerdere uitzonderingen opgenomen. Het aangeboden besluit voegt daar nog drie uitzonderingen aan toe. Om het mogelijk te maken dat verenigingen van vrijwilligers in de onderwaterarcheologie een bijdrage aan de erfgoedzorg leveren, worden zij "onder bepaalde voorwaarden en voor een aantal kleinere handelingen" uitgezonderd van de plicht om over een opgravingscertificaat te beschikken.

Met de inwerkingtreding van de Erfgoedwet per 1 juli 2016 is het vergunningstelsel voor het doen van archeologische opgravingen vervangen door een certificeringstelsel. Met de betrokken partijen (de Raad voor Accreditatie, de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (voorheen Erfgoedinspectie) en het Centraal College van Deskundigen Archeologie) is geconstateerd dat voor een goede werking van het stelsel een aanvulling op de regels nodig is. Er wordt daarom een vrijstelling in het Besluit Erfgoedwet archeologie opgenomen voor werkzaamheden die benodigd zijn voor het verkrijgen van een opgravingscertificaat.

Het Besluit regelt ook een vrijstelling van het opgravingsverbod voor de berging van wrakken van vliegtuigen onder verantwoordelijkheid van de minister van Defensie.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1 Nut en noodzaak

Verenigingen voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie

In de toelichting is aangegeven dat de opgave ten aanzien van de onderwaterarcheologie "fors" is. Veel wrakken zijn nog niet geïdentificeerd of worden bedreigd door natuurlijke processen zoals erosie en de paalworm. De vrijwilligers in de onderwaterarcheologie vinden dat het opgravingsverbod voor hen te strikt is en niet het belang dient van de archeologische monumentenzorg. Volgens professionals is hulp van vrijwilligers welkom, zolang dit gebeurt binnen de (inter)nationale juridische kaders, geen marktverstoring tot gevolg heeft en geen afbreuk doet aan de kwaliteit van het archeologisch onderzoek. Aangegeven is ook dat het bieden van meer ruimte aan vrijwilligers in de onderwaterarcheologie het draagvlak kan vergroten voor een zorgvuldige en respectvolle omgang met dat erfgoed. Het college acht nut en noodzaak voldoende onderbouwd. Daarbij is het voornemen in lijn met een aanbeveling van de Raad voor Cultuur om vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers in de archeologie (meer) te ondersteunen.¹

Werkzaamheden voor het kunnen verkrijgen van een opgravingscertificaat

In het Besluit is een vrijstelling opgenomen voor werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van een opgravingscertificaat. Nut en noodzaak acht het college voldoende onderbouwd. Het heeft geen aanvullende opmerkingen.

Opgravingen door de minister van Defensie

De opgravingen onder verantwoordelijkheid van de minister van Defensie, worden in het voorliggende Besluit uitgezonderd van het opgravingsverbod. In de Erfgoedwet en het Besluit Erfgoedwet archeologie is volgens de toelichting geen rekening gehouden met de bergingsactiviteiten van de minister van Defensie ten aanzien van militaire vliegtuigen, slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog en niet-gesprongen explosieven. In de toelichting wordt onderbouwd welke overwegingen en (wettelijke) bevoegdheden een basis bieden voor deze uitzondering op het opgravingsverbod (en daarmee de verplichting tot certificering, zoals die geldt voor archeologische bedrijven en diensten). Tegelijkertijd is aangegeven dat het belang van de archeologie weliswaar niet voorop staat maar wel moet worden meegewogen. De betrokken Ministers stellen nog regels vast met betrekking tot de archeologische waardering.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/02/10/advies-archeologie-bij-de-tijd>.

1.1 Het college adviseert nader te onderbouwen waarom voor de opgravingen van het Ministerie van Defensie geen certificering is vereist, zoals gebruikelijk is voor archeologische bedrijven en diensten.

2 Minder belastende alternatieven

Gevolgen voor de regeldruk zijn er met name voor de verenigingen van vrijwilligers in de onderwaterarcheologie. Zij moeten een ontheffing aanvragen en zich houden aan de voorwaarden die daaraan worden verbonden. Volgens de toelichting is uit drie pilots de les getrokken dat maatwerkafspraken de voorkeur hebben boven een meer generieke uitzondering (zoals die bijvoorbeeld voor metaaldetectie geldt). Dit heeft te maken met de grote verschillen tussen de vindplaatsen en de verschillen tussen de groepen vrijwilligers. Daarom is gekozen voor een ontheffing aan verenigingen van vrijwilligers in de archeologie en niet voor een (generieke) vrijstelling. Ook andere alternatieven zijn gewogen, zoals het inzetten op betere communicatie en kennisuitwisseling tussen vrijwilligers en professionals, maar dit zou niets veranderen opgravingsverbod zoals dit nu bestaat. Hoe de aanvraagprocedure voor een ontheffing bij de Rijksdienst voor het cultureel Erfgoed (RCE) er precies uit gaat zien en welke voorwaarden gaan gelden voor de toekenning en de uitvoering daarvan, wordt nog in een ministeriële regeling uitgewerkt. Maar in het voorliggende Besluit is al opgenomen dat een ontheffing voor een periode van "maximaal één jaar" wordt verleend. Niet duidelijk is of een langere periode is overwogen als minder belastend alternatief. De (nieuwe) plannen van de Verenigingen kunnen immers ook op jaarbasis worden besproken met de RCE, terwijl de verleende ontheffing in stand blijft.

2.1 Het college adviseert de mogelijkheid te bieden om ontheffingen te verlenen voor een langere periode dan één jaar.

3 Werkbaarheid

De maatregelen in dit besluit beogen bij te dragen aan de werkbaarheid voor alle betrokkenen: vrijwilligers, bedrijven en overheden. Essentieel is daarom dat deze goed landen in de uitvoeringspraktijk. Daarbij is het ook van belang dat de lusten en lasten in balans zijn en de verplichtingen als zinvol en proportioneel worden ervaren door de betrokkenen. In de toelichting is aangegeven dat de uitvoering van dit besluit de eerste twee jaar met alle betrokkenen nauw wordt gevolgd. Het college constateert dat de uitvoering van het besluit met alle betrokkenen wordt gevolgd. Het heeft geen aanvullende opmerkingen.

4 Gevolgen regeldruk

ATR heeft voor de toetsing aanvullende informatie ontvangen. Maar de toelichting bij het Besluit bevat alleen een regeldrukparagraaf op hoofdlijnen, zonder enige kwantificering waardoor de impact en proportionaliteit van de maatregelen niet inzichtelijk is.

4.1 Het college adviseert de gevolgen voor de regeldruk volledig in beeld te brengen in de toelichting bij het Besluit, conform de Rijksbrede methodiek.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van de consultatieversie van dit voorstel:

Vaststellen nadat met de adviespunten rekening is gehouden

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris